

Region Jönköpings län

Social hållbarhet som framgångsfaktor

Region Jönköpings län arbetar mot visionen *För ett bra liv i en attraktiv region*, och har som en del av arbetet tagit fram ett program för hållbar utveckling för 2017–2020. Hållbarhetsarbetet omfattar de tre välkända perspektiven sociala förhållanden, ekonomiska villkor och miljöhänsyn. Hållbarhet kommer därmed att omfatta specifika ämnesområden som hälsa, välbefinnande, demokrati och social rättvisa, varav ett flertal är mätbara med indikatorer. Som ett led i att ta fram regionens program för hållbar utveckling involverades drygt 200 medarbetare i Region Jönköpings län i att ta fram förslag till åtgärder och mål. Medarbetarnas involvering resulterade i över 800 förslag på hur regionen ska lägga upp sitt hållbarhetsarbete.

Visionsarbetet har inspirerat fyra framgångsfaktorer för ett bra liv i en attraktiv region:

Vi är **klimateffektiva** *Vi använder våra* **resurser klokt** *Vi är socialt* **hållbara** *Vi bidrar till en* **sund livsmiljö**

Utifrån de olika framgångsfaktorerna arbetar regionen systematiskt med mål och mätetal, både för uppföljning, utvärdering och för vägledning i det fortsatta arbetet.

Området för social hållbarhet omfattar en rad mänskliga rättigheter. Det handlar bland annat om mångfald, tillit till samhället, jämlik hälsa och inflytande. Konkret aktualiseras frågor om exempelvis rätten till bästa möjliga hälsa, likabehandling, goda arbetsvillkor för regionens anställda och ett meningsfullt liv. En utgångspunkt är att "människor med olika bakgrund, färdigheter och livserfarenheter berikar varandra med ny kunskap och nya insikter". Verksamheten ska bedrivas utan diskriminering för ett så jämlikt utfall som möjligt, och till stöd för anställda i de olika verksamheterna har regionen tagit fram ett antal utbildningar och övningar som finns tillgängliga på intranätet, samt en checklista för jämlika beslut.

För att uppnå jämlikhet i exempelvis vården är det givetvis grundläggande att alla som möter patienten tillämpar ett icke-diskriminerande bemötande och att vården är tillgänglig – fysiskt men också utifrån de övriga tillgänglighetsgrunderna. För att uppnå rätt kvalitet och utfall för den enskilda patienten spelar också delaktighet stor roll, och att involvera patienter och anhöriga kan medföra förtjänster i form av att rätt insatser väljs. Detta är tydligt i Region Jönköpings läns satsning som kallas Lärcafé.

Lärcafé – delaktighet och rätt vårdkvalitet

Lärcafé som hälsopedagogisk modell kommer från Norge där den tagits fram och utvecklats. Till skillnad från traditionell patientskola, där hälso- och sjukvården förmedlar kunskap utifrån vad hälso- och sjukvården tror att patienterna vill veta, bygger Lärcafé på att deltagarnas frågor styr innehållet. Träffar hålls, där erfarna patienter och närstående bidrar med erfarenhetsbaserad kunskap och hälso- och sjukvårdspersonal med fackkunskap. En stor del av fokus ligger på att patienterna ska fokusera på det positiva för att på bästa sätt kunna acceptera och hantera sin sjukdom: att flytta fokus från det sjuka till det friska och därmed få bästa möjliga livskvalitet. Gruppen diskuterar vardagsproblem och försöker tillsammans hitta lösningar och dela med sig av sina erfarenheter. Om det i processen framkommer att en specifik kunskap i en fråga saknas bjuds experter in för att delge sina kunskaper utifrån gruppens behov. Samspelet är centralt. Genom ömsesidigt kunskapsutbyte genereras ny kunskap som kan komma till nytta för alla parter. Nya kunskaper och insikter som genereras i grupprocessen kan även leda till förbättringsarbeten i vårdens verksamheter utifrån patienternas behov.

Lärcafé kan anordnas för olika målgrupper, som diagnosgrupper, symtomgrupper eller närståendegrupper. Exempel på teman för lärcaféer inom Region Jönköpings län är Parkinsons sjukdom, förmaksflimmer, nacksmärta, depression, föräldrar till barn med obesitas samt föräldrautbildning. Region Jönköpings län ser flera fördelar med att personer i samma målgrupp träffas, bland annat:

- ▶ Deltagarna har liknande frågor som kan formuleras på olika sätt
- ▶ Det är berikande att ta del av andras erfarenheter
- ▶ Att höra en berättelse kan inspirera till att själv sätta upp mål

Emma Hag är specialistsjuksköterska på medicinkliniken, Länssjukhuset Ryhov i Jönköping. Hon har varit handledare för fyra omgångar med lärcaféer för patienter med förmaksflimmer på sin enhet och berättar om sin upplevelse av projektet:

” Så gott som alla har varit positiva och vill fortsätta träffas. Vi som personal och ledare för grupperna har fått nya kunskaper och det har gett oss nya perspektiv på hur gruppdynamiken kan påverka människor. Att vi som personal berättar hur till exempel en undersökning går till ger inte alls samma tyngd och trovärdighet som om en patient som genomgått den berättar. Och utifrån patienternas livberättelser får vi ny kunskap för att kunna möta andra patienter på ett bättre sätt.

Emma Hag, Specialistsjuksköterska Länssjukhuset Ryhov

Företrädare för Region Jönköpings län berättar vidare att responsen från deltagarna i verksamheten Lärcafé har varit positiv. Deltagarna vill äga sin sjukdom och känna trygghet och genom att få fördjupad kunskap känner de sig säkrare och kan lättare hantera sin situation.

Positiva citat från deltagare i Lärcafé

- ” Vad skönt att känna att man inte är ensam.
- ” Vad mycket jag lärt mig, nu behöver jag inte vara så orolig längre.
- ” Samhörigheten skapades i gruppen. Man fick förtroende för varandra, man såg alla, det tyckte jag var bra.

Koppling till MR och rättighetsbaserat arbetssätt

Satsningen som i Region Jönköpings län kallas för Lärcafé är ett tydligt exempel på arbete med mänskliga rättigheter som både mål och som medel. En central del av våra regioner och landstings välfärdsuppdrag är arbetet med hälso- och sjukvård. En mänsklig rättighet som givetvis omfattas av detta arbete är rätten till bästa möjliga hälsa. De verksamheter som omfattas av sjukvården har ett ansvar för att skydda, respektera, och förverkliga rättigheter för patienter och invånare utan diskriminering. Sjukvården har också ett ansvar för att den enskilde patienten får relevant information.

Lärcafé hjälper patienterna att vara delaktiga och informerade i den egna vården. Insatsen erbjuder en arena för informationsutbyte, där deltagarnas önskemål och behov styr kommunikation och information. Till skillnad från den mer vedertagna formen för informationsutbyte mellan vårdgivare och patient, där sjukvårdspersonalen informerar om vad de tror att patienten vill få kännedom om, styrs kommunikationen i Lärcafé av patientens behov. Medicinsk expertis behövs givetvis, och formen för Lärcafé hjälper till att identifiera hur behovet ser ut så att rätt kompetens utifrån gruppens behov kan bjudas in. Deltagarna tillåts med sina synpunkter påverka hur insatser utformas.

Att med delaktighet identifiera behov, och därutifrån utforma insatser kan hjälpa regionen att prioritera rätt satsningar utifrån målgruppen. Ett rättighetsbaserat förhållningssätt hjälper till att säkerställa kostnadseffektiva lösningar och rätt kvalitet. Organisationen utgår ifrån individens behov, istället för att individen ska anpassa sig efter organisationen.

Tillbaka till första sidan